

**Південноукраїнська організація
«Центр філологічних досліджень»**

**Міжнародна науково-практична
конференція**

**«РОЗВИТОК ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК:
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ
ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ»**

22–23 жовтня 2021 р.

**Одеса
2021**

УДК 80(4+477)(063)

Р 64

Р 64   **Розвиток філологічних наук: європейські практики та національні перспективи:** Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 22–23 жовтня 2021 року. – Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. – 156 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням Правління ГО «Південно-українська організація «Центр філологічних досліджень» від 25 жовтня 2021 р. (протокол № 171).

УДК 80(4+477)(063)

НАПРЯМ 4. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Бровкіна О. В.

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри германської філології
Сумський державний університет

Щербак Д. С.

студентка кафедри германської філології
Сумський державний університет
м. Суми, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ В АНГЛОМОВНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

Слова, які вимовляємо – це лише невелика частина комунікації. Багато, що залежить від того, як їх вимовляють. Вербальна комунікація використовує як знакову систему мову – найбільш універсальний засіб людського спілкування, який забезпечує змістовий аспект взаємодії і взаєморозуміння в процесі спільної діяльності [5, с. 114]. «Використання мови у різних сферах діяльності людини зумовило стилістичну диференціацію лексики. Для передачі певної інформації в усній чи письмовій формі підбирають нейтральні або стилістично забарвлені слова, відповідно до мети поєднують їх.» [1, с. 106]. Не менш важливими є жести, які супроводжують мовлення під час розмови, та підпорядковуються невербальній або безсловесній мові. Невербальні засоби комунікації – це елементи, які мають немовну природу і разом із засобами мовного коду забезпечують створення, передавання і сприйняття повідомлень, та поділяються на екстралінгвістичні, просодичні, кінетичні, проксемічні та зовнішній вигляд. [6, с. 280-281]. Міміка, жести, погляд, чому вони говорять більше, ніж слова? В літературі часто не можна зрозуміти ті чи інші дії, їх кінцевий результат, вчинки героїв. І саме «вони взаємодіють із вербальними засобами комунікації, доповнюючи, заперечуючи чи заміщуючи їх, вказують на істинність повідомлення та посилюють семантичне значення слів» [4, с. 12]. Цим і зумовлена актуальність обраної теми роботи. Мета дослідження – проаналізувати природу невербальної комунікації, її типи, виділити роль невербальної комунікації в англомовних художніх творах.

Невербальна комунікація без обов'язкових зв'язків з мовою – це, безумовно, найрізноманітніша категорія і може бути як голосовою, включаючи звуки, що походять з голосового тракту, так і неголосовою. Неголосні знаки, у свою чергу, можуть спиратися на виробництво та інтерпретацію звуку, як, наприклад, у свистках, або можуть включати будь-які інші способи почуття, такі як зір, нюх, смак та дотик. Подібна інформація дозволяє зрозуміти настрій, переживання, очікування, почуття, наміри, а також морально-особистісні якості людей, що спілкуються. Головною роллю невербальної комунікації є те, що за допомогою неї можна отримати найрізноманітнішу інформацію.

У давнину люди починали навчатися одній із головних функцій мови – комунікації, як функції спілкування. Люди обмінювалися думками між собою за допомогою міміки, жестів. «Вискалювання зубів збереглося від акту нападу на противника і до сих пір використовується сучасною людиною, коли вона злобно посміхається або проявляє свою ворожість якимось іншим способом.» [7, с. 5-6]. В якості основних видів невербального спілкування виділяють: візуальні (рух рук, ніг, голови, візуальний контакт), акустичні (тембр, темп голосу, сміх), тактильні (дотики, рукостискання, обійми) та ольфакторні (аромати). У різних народів невербальна комунікація має свої своєрідні особливості [3, с. 56].

Специфіка і система призначення компонентів невербальної комунікації, таких як жести, міміка, в літературному творі виступають за розвиток інтриги в художньому творі. Персонаж плануючи деякі дії заздалегідь вибудовує свою поведінку. Автор може детально описувати дії невербального спілкування. Наприклад: «*Norman patted him and scratched behind his ears and told him he was becoming a real good scrapper...*» [9, с. 68]; «*Romulus dashed away down the ravine with his tail between his legs...*» [9, с. 72]. У першому випадку позначено, що головний герой своїм жестом схвалює дії, а в другому випадку показано, що Ромул, піджавши хвіст, вказує на боязнь.

Потрібно вміти бачити внутрішню сторону героя, звертати увагу на слова, які ніби підкреслюють характер, звички, манери. Наприклад: «*He bowed in a courtly way...*» (знак поваги до гостя, герой має вишукані манери) [8, с. 24]. Автор відтворює емоційний стан персонажа через інтерпретацію невербальних компонентів. Іншими словами показує читачеві емотивність. «*Just before I was leaving, the old lady came up to my room and said in a hysterical way...*» (надмірні або неконтрольовані емоції) [8, с. 7]. Також можна репрезентувати ту чи іншу емоцію за допомогою допоміжних слів, взяти до уваги слово smile: *grin from ear to ear, beam, joyous look*; anger: *erupt like a volcano, bad temper*. Невербальна комунікація забезпечує вираження згоди, уточнення нової інформації,

визнання помилковості своїх дій чи слів, заспокоєння, спонукання до виконання певних дій, унаочнення інформації.

Отже, невербальне спілкування в англomовних художніх творах сприяє кращому розумінню тексту, причин дій, тих чи інших вчинків героїв, емоційних станів. Цей вид комунікації допомагає в розумінні поведінки не тільки між людиною і людиною, але також між людиною і твариною. Невербальна комунікація допомагає людям посилити або змінити те, що сказано словами, дає змогу замінити або доповнити словесну комунікацію.

Перспектива досліджень полягає у вивченні особливостей невербальної поведінки в конкретній комунікативній ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранова С. В., Бровкіна О. В., Кульченко А. О. Переклад емоційно-забарвленої лексики в парентальному дискурсі. *Південний архів. Філологічні науки: Збірник наукових праць. Випуск LXXII. – Том II.* 2018. С. 106–108.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ, 2004. 344 с.

3. Горелов І. Н. Невербальні компоненти комунікації. Москва, 1980. 238 с.

4. Киселюк Н. П. Невербальні компоненти комунікації *Науковий вісник Волинського державного університету. Сер. «Філологічні науки».* Вип. 6. 2006. С. 15–18.

5. Курило О. Й., Розман І. І. Вербальні та невербальні аспекти культури спілкування. *«Молодий вчений» № 4.3 (44.3).* 2017. С. 114–118.

6. Трушко О. М. Сімейний дискурс: невербальні характеристики мовлення батьків (на матеріалі творів І. Франка). *Філологічні науки «Young Scientist» № 9 (49).* 2017. С. 280–285.

7. Пиз Аллан, Пиз Барбара Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам. 2020. 448 с. URL : http://vegas2011.at.ua/jazyk_telodvizhenij.pdf

8. Bram Stoker Dracula. 2010. 528 p. URL : <https://www.planetebook.com/free-ebooks/dracula.pdf>

9. Elbert M. Hoppenstedt Tillicum. London. 2006. 160 p.